

Cent anys de la mort de Valentí Almirall

enguany es compleix el centenari de la mort de Valentí Almirall. Un personatge que va combinar la política, l'activisme i el periodisme com a plataformes per difondre la seva ideologia republicana i catalanista. A continuació, us oferim un petit tast de la seva vida i un dels pocs articles on parla de la joventut, transportant-nos a una època de records caducs.

Valentí Almirall (1841-1904) fou un polític català que durant tota la seva vida va romandre a l'oposició —tret d'una breu actuació com a regidor al consistori barceloní— però que sempre estigué de gran actualitat. En primer lloc perquè fou un teòric de renom del catalanisme per mitjà de llibres, sèries d'articles i conferències amb la finalitat de promoure la seva ideologia, amurada de republicanisme, federalisme i catalanisme polític en detriment del cultural. En segon lloc perquè fou un activista —a voltes frenètic— a les dècades 1868-1888 en la que impulsà publicacions, creà un diari i organitzà Conferències —dit congressos— del catalanisme polític. Tanmateix, allò especialment important fou la sortida del *Diari Català*, el primer escrit en català i que arribà a punts de confluència amb altres tendències del catalanisme en la presentació al rei del *Memorial de greuges* (1885). En tercer lloc, després del Valentí Almirall polític i activista, trobem un escriptor que tant en el periodisme com en l'anàlisi política esdevé un notable observador, bon descriptor i millor crític de la societat del moment. Així, tant crítica l'esclavitud present a la Cuba espanyola com la manca de modernització dels transports. Fou un personatge singular en la Catalunya sotmesa a la dictadura militar de la Restauració i en la

qual es començaven a produir els canvis de mentalitat que arribarien a dotar-la d'organitzacions polítiques que, totes elles d'una forma o altre, haurien begut en els seus plantejaments.

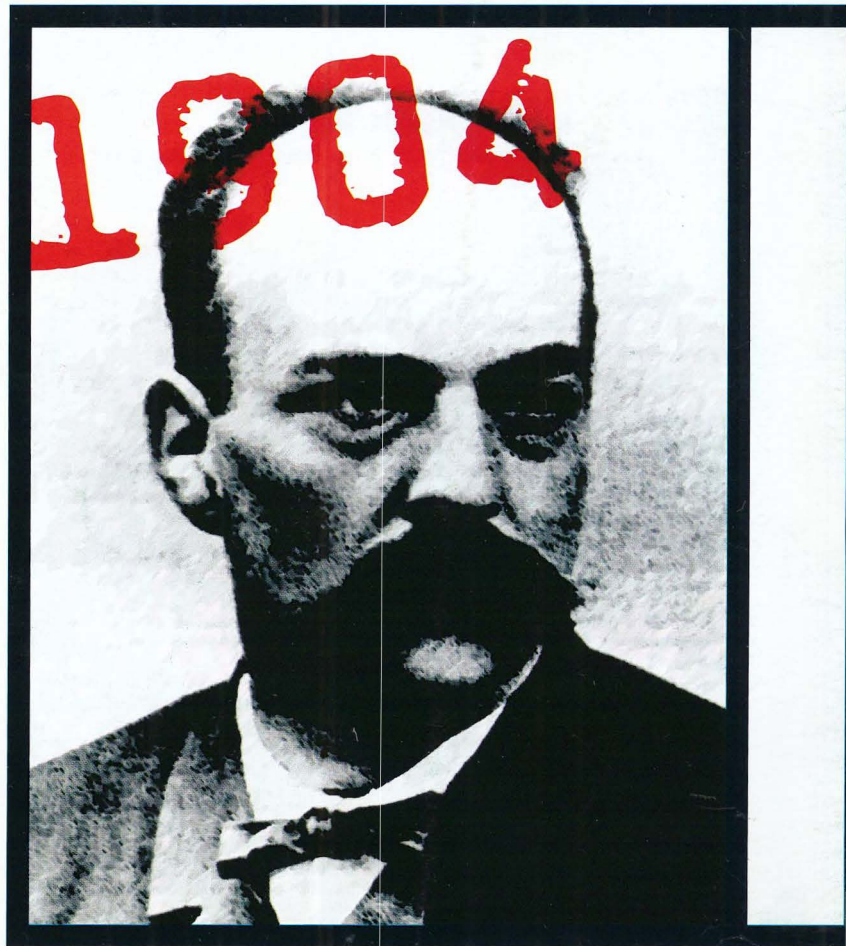
Durant tota la seva activitat política, Almirall utilitza la premsa com a promotor, editor i col·laborador. Escrigué a diaris crítics amb força treballs com *L'Avens* o *La Imprenta (El Diluvió)* o de forma esporàdica a *La Renaixença* o *La Il·lustració Catalana*. A més a més, sovint creà la seva tribuna que controlarà i en la qual escriurà com a *El Estado Catalán* a Madrid, *El Federalista* o el *Diari Català*. També ho farà en els butlletins d'entitats polítiques com el del Centre Català. Altres tribunes les ajuda a néixer tot hi col·laborar-hi molt escadusserament, com a *La Campana de Gràcia*. No obstant això, és sovint el llibre l'instrument poderós, que aplega, per major tolerància de la censura, articles (*Escritos Catalanistas*) o sèries de reportatges (*Espanya tal com és*).

La paraula vibrant, el míting, la conferència, el discurs és, finalment, en la seva veu fina i convincent allunyada de la retòrica dominant del moment, la tribuna habitual en l'articulació de les idees eix en la societat decimonònica barcelonina. I si

s'escau no dubta en situar-se fora de l'Estat espanyol que limita les seva expressió i acut a *L'Aureneta* de Buenos Aires on es pronuncia contra l'opressió estatal del fet català per part d'una monarquia borbònica intolerant que prohibeix a dojo revistes en català. O bé edita en francès la seva visió crítica de l'organització i comportament de l'Estat —*Espanya tal com és*— com amenaça de portar el Congrés Catalanista a Perpinyà si en fos prohibida la seva convocatòria, com semblava. Premsa, llibre, discurs, conferència... tot a favor de la discussió i el xoc de les idees.

La seva ideologia es belluga en diversos àmbits conceptuals: aspiracions morals que segueixen els ideals de la revolució francesa

“La paraula vibrant, el míting, la conferència, el discurs és, finalment, en la seva veu fina i convincent allunyada de la retòrica dominant del moment, la tribuna habitual en l'articulació de les idees eix en la societat decimonònica barcelonina”

la geografia catalana i tots ells amb un butlletí i una biblioteca. Tots ells seran el caldo de conreu escaient per aquesta projecció. Què no aconseguís l'èxit ple per la posició de l'Església, el paper d'un Estat centralista absorbent i la manca de teixit social afí són algunes de les raons que expliquen no pogués arribar a ser un líder indiscutit. Serà convergència amb les aspiracions socials (progrés material com el ferrocarril o l'energia elèctrica) i les polítiques de transformació de la societat.

L'article «Los quintos» és dels primers que apareix al *Diari Català*. Es publica l'11 de maig, una setmana després d'haver nascut el citat diari. Per la tònica conceptual és un text molt d'ambient general i mostra com qualsevol

fet li serveix per a projectar el seu pensament. Segurament els nois cantaven simplement per fugir del dur treball del camp –s'estalviaven batre i garbellar, segar i respirar palles– quan el blat s'havia de collir o hi havia en portes veremes de dies llargs inacabables. Fos com fos, ningú avui no teoritzaria sobre un simple comportament episòdic com és cantar, només en redactaria una crònica costumista. Sigui com sigui dels gairebé set-cents articles que publica, aquest és l'únic que coneixem adreçat a una temàtica juvenil i respira, com tots els seus, claredat mental, lògica expositiva. Destil·la, com tots, una visió ideològica de lluita, de periodisme d'agitació.

Josep M. Figueres

Historiador

–llibertat per les persones, fraternitat pels pobles, igualtat per les classes socials– que malden per una major felicitat des de l'harmonia de la solidaritat i que són molt estimats per Almirall. Ho demostren les constants referències al 14 de juliol com a data republicana per excel·lència i al que significà l'esdeveniment. La projecció d'aquest ideari serà l'element central d'una praxis sense separar-se d'iniciatives conjuntes de la premsa barcelonina amb la que el *Diari Català* hi afegirà les seves campanyes pels obrers sense feina o en favor dels afectats a les inundacions de Múrcia que són un clar exemple de l'aplicació d'aquests ideals.

Aspiracions materials en un progrés científic que s'ha de generalitzar i que ha de ser mitjançant l'ensenyament el punt àlgid de la seva voluntat d'aplicació total. Culturalitzar la societat alfabetitzant-la i aportant el coneixement més enllà dels cercles privilegiats. I, també, és clar, les aspiracions polítiques que no seran només els

únics ideals d'Almirall. Republicanisme, catalanisme, federalisme, liberalisme, però també millora de la societat en la perspectiva global econòmica, social i maldar per l'enlairament de la condició humana (de les criades als esclaus passant pels obrers) li és un tot a través del qual pot articular els ideals d'una societat en tensió. Aspira, amb el lema «Catalunya i avant!» a una irradiació i la troba en els nombrosos diaris i revistes, casals i centres diversos arreu de

“Què no aconseguís l'èxit ple per la posició de l'Església, el paper d'un Estat centralista absorbent i la manca de teixit social afí són algunes de les raons que expliquen no pogués arribar a ser un líder indiscutit”

